

Christine Mundhenk (Hg.):

Melanchthons Briefwechsel, Band T 25: Texte 7455-7802 (April 1555-April 1556), bearb. von Matthias Dall' Asta, Heidi Hein, Regine Klar und Christine Mundhenk. Verlag frommann-hoolzboog, Stuttgart-Bad Canstatt 2024. 555 s. € 298,00.

Af bogens 347 tekster er her for første gang offentliggjort 31 tekster. Af årstallene alene kan enhver sikkert forestille sig, at næsten hele bogen handler om religionsfreden i Augsburg 1555. Men det er rigtigt, som værkets hovedudgiver Christine Mundhenk bemærker i forordet, at Melanchthon faktisk beskæftiger sig forbavsende lidt med denne ikke kun kirkehistoriske, men verdenshistoriske begivenhed, som protestanterne i årtier havde ønsket. Alligevel er Melanchthons fortrolige mand, den danske konge, Christian III, en af dem, som han holder orienteret om forløbet. Han skriver ganske vist til kongen, at han ikke har noget særligt nyt om Augsburgforhandlingerne, men oplyser dog om det vigtigste, han har erfaret, at man vil indrømme de protestantiske en vis religionsfred, hvilket de katolske biskopper naturligvis ikke vil gå med til (7518). Senere oplyser han kongen om det andet kontroversielle problem, som man drøftede i Augsburg: hvad skal man gøre, hvis en katolsk biskop går over til protestantismen? (7532).

Dette leder over til det andet hovedemne, som de brevveksler om, nogle aktuelle begivenheder, som for dem viser, at den katolske kirke er en fejltagelse. En afsløring af en gruppe usømmelige munke viser, at munkevæsenet er en forbandet sag, mener Melanchthon (7519), og det istemmer kongen, som håber, at det kan være en advarsel til verdslige øvrigheder (7529). Men navnlig er Melanchthon ivrig efter at berette om den østrigske regent Maximilian – som blev tysk kejser fra 1562 – som mere og mere nærmede sig den protestantiske lejr. Han fortæller kongen om regentens evangeliske prædikant Johann Pfausers indflydelse (7519), men ejendommeligt nok synes Melanchthon ikke at have tilsendt kongen den 27 tryksiders store tyske betænkning, som han sendte til Pfauser, hvor han opridsr forskellen mellem evangelisk og katolsk opfattelse af en række hovedemner (22. marts 1556, nr. 7760).

For Melanchthon og Christian III er den evangeliske tro naturligvis sandheden, og derfor er de så meget mere bedrøvede og vrede over de interne teologiske stridigheder, som er brudt ud blandt de evangeliske. Kongen bliver underrettet om Osiander, Servet og andre "kættere", og kongen håner dem – de vil bare vise sig, mener han. Deres fyrster skal straffe dem (7727). Til gengæld støtter han økonomisk, på Melanchthons opfordring, Luthers søn, medicineren Poul, som er gudfrygtige og lærd, men "gift og fattig" (7519). Kongen glæder sig over, at Poul går i faderens fodspor (7529). Også i disse års breve kan Melanchthon berette om sager, som Gud lader ske, fordi vi fortjener hans straf – en kilde, som flød med blod i stedet for vand, en grusom fødsel, som endte i en ildebrand. Ved begge beretninger tilføjer han

“Det er fuldstændig sandt” (7532). Sidst i brevet af 25. marts 1556 kan han også oplyse majestæten om, at det den dag var 1522 år siden korsfæstelsen og 5518 år siden Adams og Evas skabelse (7767).

Martin Schwarz Lausten